

16.07.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**16 Temmuz 2020
Perşembe**

16.07.2020

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Temmuz 2020 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Kapadokya Alan Başkanlığı Satın Alma ve İhale Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Özel Fon Mal Varlığının Yönetimine ve Nemalandırılmasına İlişkin Yönetmelik
- Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Kırmızı ette toptan satış durma noktasına geldi

Koronavirüs salgını nedeniyle kırmızı ette toptan satış durma noktasına gelirken Kurban Bayramı'nın da sönük geçebileceği belirtildi. Antalya Ticaret Borsası (ATB) tarafından Kurban Bayramı öncesi hayvancılık ve et ticaretinde yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla sektörel analiz toplantısı düzenledi. ATB Başkan Vekili Halil Bülbül, Antalya'daki hayvan varlığı, et üretimi ve ticareti, koronavirüsün Antalya hayvansal üretim ve toptan, perakende ticaretine etkileri, kurbanlık fiyatları ve kesim fiyatları, hayvan pazarları ve et kesim noktalarını tartışmak, sektörün sorunları, beklenti ve çözüm önerilerini belirlemek istediklerini söyledi.

Kurban sönük geçebilir

ATB 5. Meslek Komitesi ve Meclis Üyesi Ata Sönmez, pandemi döneminde kırmızı ette perakende satışlarda artış olsa da satışların yüzde 60-70'ini oluşturan toptan ticaretin durması nedeniyle kırmızı et ticaretinin olumsuz etkilendiğini bildirdi. Sönmez, şunları kaydetti. "Bu dönem turizm olmayınca toptan satışta ciddi sıkıntı var. Fiyatlarda da düşme var. Fiyatların düşmesi besici için büyük sıkıntı. Üretici para kazanmazsa besicilikten çekilir, bir daha da dönmez. Kurban Bayramı pandemi nedeniyle iyi geçmeyecek. Risk nedeniyle kurban kesmek isteyenler başışa yönelebilir. Kurbanlık fiyatları da düştü."

Süpermarkette kurban satılmasın

Antalya Kasaplar Odası Başkanı Osman Yardımcı da, "Üretici olmazsa kasap da olmaz.

Para kazanamayan üretici, üretimden çekilebilir. Bunun için uyarıyorum. Küçük aile işletmelerinin desteklenmesi ve sayısının artırılması gerekir" dedi. Süpermarketlerin kurbanlık satmasına tepki gösteren Yardımcı, şöyle konuştu; "Süpermarketlerde binlerce hayvan aynı anda nasıl kesilecek. Devlet bunu incelesin. Gününde kesilmeyen et kurban değildir. Namazdan önce kesilen kurban, kurban olmaz, adak olur. Süpermarketlerde kurban satılmasın."

Diyanete çağrı

Antalya'da kesime hazır 198 bin küçükbaş kurbanlık bulunduğunu söyleyen Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Zeliha Öztürk, süpermarketlerin kurban satışlarını da eleştirerek şöyle konuştu. "Yapılan ibadete halel getirilmemeli. 12 kg olan kuzu kurbanlık vasfı taşımaz. Bu bir kandırmacadır, kurbanda et pazarlamanın yoludur. Vatandaşın İslami anlamda ibadetine halel getirilmemeli, kandırmacanın önüne geçilmelidir. Diyanet İşleri bu konuda harekete geçmelidir."

Tarım ÜFE, haziranda yüzde 14.5 arttı

Tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE) yıllık yüzde 14,50, aylık yüzde 0,45 arttı.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 0,45, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 14,5 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu, haziran ayına ilişkin Tarım ÜFE verilerini açıkladı.

Buna göre, haziranda bir önceki aya göre yüzde 0,45 artışla 178,64 değerini alan Tarım ÜFE, bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 8,49, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 14,5 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 14,29 yükseldi.

Sektörlerde bir önceki aya göre değişimde, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 0,4, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 1,58 ve balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 1,74 artış gerçekleşti.

Ana gruplarda bir önceki aya göre değişim ise tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 0,78 azalış, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 0,35 ve çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 2,96 artış görüldü.

Alt tarım gruplarında geçen yılın aynı ayına göre en az artış yüzde 2,42 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar alt grubunda oldu. Bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren diğer alt grup ise yüzde 5,6 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular olarak kaydedildi.

Buna karşılık, artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 21,77 ile çeltik, yüzde 21,23 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar ve yüzde 19,36 ile lifli bitkiler olarak belirlendi.

Haziranda bir önceki aya göre en fazla azalış yüzde 9,31 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar alt grubunda görüldü. Azalış gösteren diğer alt grup yüzde 2,67 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular oldu.

Haziranda artışın yüksek olduğu alt gruplar yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 3,72 ile koyun ve keçi, canlı, bunların işlenmemiş süt ve yapağıları, yüzde 2,91 ile çeltik ve yüze 2,59 ile yağlı meyveler olarak tespit edildi.

Endekste kapsanan 82 maddeden, 23 maddenin ortalama fiyatında azalış olurken 8 maddenin ortalama fiyatında değişim olmadı. 51 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Banvit'e 'TSE COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi'

Banvit, COVID-19 ile mücadele kapsamında ofis ve üretim alanlarında yürüttüğü çalışmalarla 'TSE COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi' almaya hak kazandı.

COVID-19 ile mücadelede aldığı önlemler ve yürüttüğü çalışmalarla Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) tarafından 'TSE COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi' almaya hak kazanan Banvit, aldığı belge ile pandemiyle mücadelede TSE'nin hazırladığı 'COVID-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu'nda belirtilen tüm şartları sağladığını da belgelemiş oldu.

Konuyla ilgili bilgi veren Banvit CEO'su Tolga Gündüz, "Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü'nün yönergelerini takip ederek, üretim hatlarımızdan ofislerimize kadar olan tüm çalışma alanlarımızı COVID-19 mücadelesi kapsamında sürekli dezenfekte ediyoruz. Uygulamalarımızı, başta çalışanlarımız olmak üzere iş ortaklarımız ve tüm paydaşlarımızın sağlığını her şeyin üzerinde tutarak yürütüyor, önlemlerimizi titizlikle uyguluyoruz. Bu çalışmalarımızın, TSE tarafında karşılık bulması ve Banvit'in "COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi" alması bizler için bir gurur kaynağı oldu." dedi.

“Yüksek katma değer yaratmayı sürdüreceğiz”

Banvit olarak sahip oldukları sorumlu üretici kimliğinden taviz vermeden çalışmalarına devam ettiklerini dile getiren Gündüz, şunları kaydetti:

“BRF’in global bilgi ve tecrübesini arkamıza alarak, uluslararası standartlarda hijyen sağlayarak, hassasiyetle uyguladığımız önlemlerimizle üretimimize ara vermeden devam ettik. Bu süreçte halkımızın gıdaya sorunsuz olarak ulaşmasını, toplumsal bir sorumluluk olarak gördük. Banvit olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da ülkemiz için yüksek katma değer yaratmaya devam edeceğiz.”

“Düşük verim makarnalık buğday üreticisini mağdur etti”

CHP Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, “Edirne’de ve Trakya’nın diğer illerinde sözleşmeli modelle makarnalık buğday yetiştiren çiftçiler verimdeki düşüklük nedeniyle mağdur” açıklamasını yaptı, çiftçinin zararının karşılanmasını istedi. Çiftçiyi ve sanayiciyi doğrudan bir araya getiren sözleşmeli üretim modelini desteklediklerini ve doğru bulduklarını söyleyen Gaytancıoğlu, bu modelin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için ilave destekler sağlanması gerektiğini söyledi. Bu yıl Trakya’da makarnalık buğday üretimi için bir firmayla sözleşmeli üretim için anlaşılan çiftçinin verimin düşüklüğü nedeniyle zarar ettiğini ve bu duruma bir çare bulunması gerektiğini bildiren Gaytancıoğlu, şunları söyledi:

“Eğer zararları karşılanmaz ise önümüzdeki yıllarda hiçbir çiftçi sözleşmeli üretim yapmaz. Şu an acil olarak yapılması gereken iki şey vardır. Trakya’da makarnalık buğday üretimi için sözleşme yapan ancak düşük kalan verim nedeniyle zarar eden çiftçilerimizin zararı ilgili firma tarafından karşılanmalı ve bu çiftçilerin önümüzdeki yıllarda da bu üretimi yapması için güven sağlanmalıdır. Diğer yandan sözleşmeli üretimde üretici ve sanayiciyi koruyan sözleşmelerin yapılması için devletin düzenleyici rol oynaması, doğabilecek zararlara karşı her iki tarafı da koruyacak önlemleri alması gerekmektedir. Bunlar yapılırsa sözleşmeli üretim modeliyle sağlıklı bir üretim yapmak mümkün olacaktır. Ekmeklik buğdayda ve makarnalık buğdayda yaşanan ve son günlerde ülke gündemine gelen hareketliliği göz önüne alırsak bu önlemlerin bir an önce alınması gerekiyor.”

İşten çıkarma yasağı Haziran 2021'e kadar uzayabilecek

Salgın nedeniyle kısa çalışma ve nakit destekli ücretsiz izin uygulanan iş yerleri en az 3 ay süreyle SGK primi ödemeyecek. Patronun 13 milyarlık SGK borcu işsizlik fonuna yıkılacak. İşten atma yasağı süresi konusunda Cumhurbaşkanı'na 6 aya kadar uzatma yetkisi verilmişti. Yeni torba düzenlemeyle bu yetki en fazla 3'er aylık dönemlerle olmak üzere 30 Haziran 2021 tarihine kadar uzatıldı.

AKP'li milletvekilleri, salgın döneminde kısa çalışma ödeneği alanlarla ücretsiz izne gönderilip nakdi ücret desteğinden yararlandırılan iş yerlerinin işveren ve işçi SGK primlerinin önümüzdeki 3 ay boyunca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından ödenmesi için yasa teklifi verdi.

SÖZCÜ'nün hesaplamalarına göre, teklifin yasalaşması halinde patronların önümüzdeki 3 ayda SGK'ya ödemeleri gereken toplam 12 milyar 990 milyon liralık devasa prim, işsizin parasının tutulduğu fondan SGK'ya aktarılacak. Paket çıkmasa işverenlerin çoğu prim borçlarını ödeyemeyeceği için SGK açığı büyüyecekti. İstihdam desteği adı altında yapılan düzenlemeyle işsizin parası üzerinden SGK'nın yaklaşık 13 milyar liralık alacağı garanti altına alınmış oldu. Normalde bu paranın işsizlik fonundan değil, bütçe kaynaklarından ödenmesi gerekiyordu.

Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülecek 10 maddelik mini torba yasa teklifine göre, kısa çalışma ödeneğinden ve nakdi ücret desteğinden yararlananların çalıştıkları işyerlerinde haftalık normal çalışma sürelerine dönülmesi halinde sigortalı ve işveren paylarının tamamı 3 ay süreyle fondan karşılanacak. **Cumhurbaşkanı 3 aylık bu süreyi sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 6 aya kadar, yani bu yılın sonuna kadar uzatabilecek.**

Ödenecek prim tutarı, işçiye ne kadar yüksek maaş verilirse verilsin sigorta primine esas kazanç alt sınırını, yani asgari ücret için ödenen SGK primlerini geçemeyecek. Buna göre işsizlik fonu, patronun ödemesi gereken 412 lira SGK işçi payı ile 456 lira SGK işveren payından oluşan işçi başına toplam 868 lira 19 kuruşu SGK'ya ödeyecek.

İŞVEREN BAŞVURACAK

Fon, mayıs ayında 3 milyon 282 bin işçiye kısa çalışma ödeneği, nisan haziran döneminde de 1 milyon 705 bin kişiye nakdi ücret desteği ödemişti. Düzenleme, bu kişilerin tamamının sigorta primlerinin 3 ay süreyle fona ödettirilmesi konusunda işverene imkan veriyor. Yasa çıktığında işverenler başvuru yaparsa SGK, toplam 4 milyon 987 bini bulan işçilerin her birinin aylık 868 liralık prim borcunu 3 ay süreyle fondan alacak. Böylece SGK, kısa çalışma kapsamındaki işçilerin 8 milyar 550 milyon lira, nakit destek alan işçilerin de 4 milyar 440 milyon lira olmak üzere toplam 12 milyar 990 milyon liralık işveren primini kolayca tahsil edecek.

İŞ YERİNİ KAPATANLAR YASAK KAPSAMI DIŞINDA

– Torba yasa teklifi ile kısa çalışma ödeneğinden yararlanma süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 31 Aralık 2020 sonuna kadar uzatma konusunda Cumhurbaşkanı'na yetki veriliyor.

– İşten atma yasağı süresi konusunda Cumhurbaşkanı'na 6 aya kadar uzatma yetkisi verilmişti. Yeni torba düzenlemeyle bu yetki en fazla 3'er aylık dönemlerle olmak üzere 30 Haziran 2021 tarihine kadar uzatıldı.

– Belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinde sürenin sona ermesi, iş yerinin kapanması ve faaliyetinin sona ermesi ile hizmet alımı ve yapım işlerindeki işten çıkarmalar yasak kapsamı dışında tutuldu.

Bankacılık endeksi 10 yılda eridi

HALK, YAPI KREDİ VE AKBANK 10 YIL ÖNCEKİ SEVİYESİNİN ALTINDA Türkiye’de on yılda bankacılık endeksi yüzde 9,4 kayıp yaşadı. Bankacılık endeksindeki kayıpta yabancı yatırımcının borsadan çıkışı önemli bir rol oynadı.

Borsa İstanbul, son aylarda yerli yatırımcı sayısı bakımından tarihinin en iyi dönemlerini geçiriyor. Yerli yatırımcı düşen mevduat faizleri ve döviz alımındaki vergiler nedeniyle alternatif yatırım kanallarına yöneldi. Bunların başında da Borsa İstanbul geliyor. Borsa İstanbul’da yerli yatırımcı oranı yüzde 50,38’e çıktı. Yabancı yatırımcı ise 16 yıl önceye döndü ve oranı yüzde 49,6 seviyesine geriledi. Yerli yatırımcının borsada küçük hisselerle yönelmesi ve yabancıların da payının gerilemesi en çok bankacılık hisselerini vuruyor. Başta BIST Bankacılık endeksi olmak üzere banka hisselerinde kayıplar yaşanıyor. Öyle ki BIST Bank 10 yıl öncekine göre yüzde 9,40 daha düşük seviyede. Yani 10 yılda yatırımcısına kayıp yaşatan bir bankacılık endeksi var. Aynı dönemde BIST 100 endeksi yüzde 102, BIST Sanayi endeksi yüzde 270,7, BIST TUM endeksi ise yüzde 409,7 yükseliş göstermeyi başardı.

Kayıp yaşayan bankacılık hisseleri

BIST Sanayi endeksinde yer alan Soda Sanayi hisseleri 10 yılda yüzde 1600, Ereğli Demir Çelik yüzde 896 yükseliş göstermeyi başarırken bankacılık endeksinde bulunan hisselerin üçü kayıp yaşadı. Bunlar piyasa değeri en yüksek hisseler arasında da ilk 20’de yer alan hisseler. Halkbank 10 yıl önceki hisse değerinin yüzde 54,7 altında. 10 yıl önce 10.46 TL olan Halkbank hisseleri önceki gün kapanışta 5.93 TL idi. Akbank da aynı kaderi paylaşan bankacılık endeksi hisselerinden. Akbank 10 yıl önceki hisse değerinin yüzde 5,86 gerisinde. 10 yıl önce hisse değeri 6,18 lira olan Akbank 14 Temmuz 2020 kapanışında 5.77

liraydı. En fazla hisse değeri kaybı yaşayan bankacılık endeksi hissesi ise Yapı Kredi Bankası oldu. Yapı Kredi Bankası 10 yıl önceki hisse fiyatının yüzde 13,25 daha düşüğünden işlem görüyor. 10 yıl önce Yapı Kredi hisselerinin değeri 2.75 lira iken önceki gün kapanışta 2.36 lira idi.

Tabii ki 10 yıl içinde yükselen bankalar da var. Bunların başında değeri 100 lirayı aştığında gündeme damga vuran QNB Finansbank hisseleri geliyor. 10 yıl öncesine göre hisselerindeki yükseliş yüzde 1347,7. Yine piyasa değerindeki artışla gündeme gelen Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası dikkat çekiyor. Bu TKYB hisselerindeki yükseliş oranı yüzde 1807,4. Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası (TSKB) ise yüzde 204,9 yükselmeyi başardı. Şekerbank hisseleri yüzde 55,34, Albaraka Türk hisseleri yüzde 38,57, Vakıfbank yüzde 32,37, Garanti Bankası yüzde 25,88 ve İş Bankası yüzde 22,41 yükseliş gösteren bankacılık endeksi hisseleri arasında bulunuyor.

Ülkenin risk primiyle alakalı

TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Atılım Murat, bankacılık hisselerinin ucuz olmasının cazip olduğu anlamına gelmediğini belirterek, "Bugün Avrupa'daki bankacılık hisselerine bakın. 2011-2012'den beri yerlerde sürünüyor. İtalyan,

10 yılda bankacılık endeksi geriledi

	2010	2020	Değişim (%)
BIST 100	58.301	117.741	101,9
BIST BANK	139.534	126.418	-9,4
BIST SİNAİ	42.291	156.772	270,7
BIST TUM	59.728	304.450	409,7
Halkbank	10,46	5,93	-54,7
Akbank	6,18	5,77	-5,86
Yapı Kredi	2,75	2,36	13,25
İş Bankası	4,31	5,29	22,41
Garanti	6,26	7,88	25,88
Vakıfbank	3,7	4,9	32,37
Albaraka	1,31	1,83	38,57
QNBFinansbank	2,89	41,86	1.347,7
Şekerbank	1,06	1,65	55,34
TKYB	2,1	40,08	1807,4
TSKB	0,42	1,27	204,9

*14 Temmuz 2010 ile 14 Temmuz 2020 tarihlerindeki fiyat ve endeks değerlerine göre hesaplanmıştır.

Alman, Fransız bankalarının değerlemelerine bakıp ucuz diye düşünüp alanlar 7-8 yıldır doğru düzgün para kazanmadı. Türkiye'nin risk primi hala çok yüksek. Borçlanmak için bankalarımız dünyanın en yüksek faizini veriyor ve bu da risk priminin yüksekliğiyle ilgili. Mart 2019'dan beri yabancı yatırımcılar Türk bankalarına küstüler. Ben bankacılık sektörünün ciddi fırsat potansiyeli olduğunu düşünüyorum. Kârlılıklar iyi, kâr beklentileri yine yüksek ama değerinin bu kadar düşük olması ülke risk priminin yüksek olmasıyla alakalı. Yatırımcılar bugün alıp yarın satmayı düşünüyor. Orta ve uzun vadeli düşünen yatırımcı için fırsatlar var" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: 15 Temmuz işgal girişimiydi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, dört yıl önce yaşanan 15 Temmuz'daki alçak darbe girişiminin yıldönümü vesilesiyle millete sesleniş konuşması gerçekleştirdi. Ezanımızı susturmak, bayrağımızı indirmek, milli iradeyi ayaklar altına almak ve geleceğimizi karartmak isteyen hainleri şanlı bir direnişle hüsrana uğrattığımızı söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "15 Temmuz hiçbir şüpheyi yer bırakmayacak şekilde ülkemizi işgal girişimiydi. ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 15 Temmuz'un 4. yıl dönümü nedeniyle Millete Sesleniş konuşması yaptı. Erdoğan'ın açıklamalarından öne çıkanlar şöyle:

"15 Temmuz'u anlamak için darbecilerin başarılı olmaları halinde ülkemizi ve milletimizi nereye sürüklemek istediklerini kavramak gerekir.

Milletimiz, eşsiz irfanıyla darbenin ilk saatinden itibaren tüm gerçekleri görmüş ve hemen harekete geçmiştir. Kadınıyla erkeğiyle her kesimden insanıyla Türk milleti ülkesinin sahipsiz olmadığını göstermiştir. Bin yıldır hep süregeldiği gibi bugün de yerin üstünde yaşayanları ve yerin altındaki şehitleriyle Türkiye'nin sahibinin bu aziz millet olduğu bir kez daha teyit edilmiştir.

Ezanımızı susturmak, geleceğimizi karartmak isteyen hainleri şanlı bir direnişle hüsrana uğrattık. Dünyada şehadete cesaretle yürüyen hainlerin

karşısına dikilen bir başka millet yoktur. İşte bunun için 15 Temmuz'u Demokrasi ve Milli Birlik Günü olarak ilan ettik. Hep dediğim gibi, beni böyle bir milletin ferdi olarak yarattığı için Allah'ıma hamd-ü senalar ediyorum.

15 Temmuz, ülkemizi işgal girişimiydi. Tekbirler, salalar eşliğinde kıyama kalkan milletimiz vatanın özgürlüğüne sahip çıkarak hainleri tepelerken, kendisi üzerinde hesap yapanların hevesini kursaklarında bırakmıştır.

Bir asır önce vatan topraklarının dörtte üçünü kaybederek Cumhuriyet'i kuran milletimiz, 15 Temmuz'da bir daha aynı felakete müsaade etmeyeceğini ilan etmiştir.

KİMSEYE İZİN VERMEYECEĞİZ

Bu darbe girişimi milletimizi yıldırmaq bir yana azmini kamçulamıştır. Üzerimize çöken o kara gecede ülkemizi yükseltmek için daha çok çalışmamız gerektiğini gördük. Biliyoruz ki Türkiye 83 milyon vatandaşı ve 81 vilayetiyle güzeldir. Biliyoruz ki Türkiye birliğiyle, beraberliğiyle güzeldir. Kimsenin bunu bozmasına izin vermeyeceğiz.

Ayasofya'da susturulan ezanı nasıl 86 yıl sonra yeniden semaya yükselttiysek, nasıl bayrağımızı her defasında daha yükseğe astıysak, terör örgütünün saldırılarını da aynı şekilde bertaraf etmekte kararlıyız.

"DAHA BİTMEDİ"

Ağaç bahanesinin ardına sığınanlar da çukurlarda bölücülük yapanlar da sınırlarımızı kuşatmaya kalkanlar da bu akıbetten kurtulamamıştır. Teslim almak için darbe girişimi dahil her yola başvurdıkları Türkiye'nin silkinip asırlık uykusundan uyanan bir dev gibi yeniden ayağa kalkışı karşısında şaşkınlığa uğrayanlara diyoruz ki: Daha bitmedi. Bu milletin daha söyleyecek çok sözü, hayata geçirecek çok projesi var. Çünkü bu millet yüreği ve bileği güçlü olmanın yanında arkasında ancak gönül gözü açık olanların fark edebileceği dua ordusu olan bir millettir. İslam'la müşerref olarak bu duayı aldık. Ayak bastığımız her yerde mazlumların yanında durarak bu duayı aldık. İstanbul'u fethederek bu duayı aldık."

Danıştay'ın Ayasofya kararı, İş Bankası hisseleri için emsal olacak

Danıştay'ın, Ayasofya'nın ibadete açılmasını Fatih'in mirası ve vasiyeti olarak değerlendirmesi üzerine CHP, İş Bankası hisseleri için de Atatürk'ün mirasına uyulmasını istiyor. CHP'li Murat Emir, "Fatih'in vasiyetine sahip çıkılırken, Atatürk'ün vasiyeti gözardı ediliyor" dedi.

İktidar Ayasofya'nın ibadete açılmasını "Fatih Sultan Mehmet'in vakfiyesinde belirttiği şekilde cami olarak hizmet vermesi" çerçevesinde Fatih'in mirası ve vasiyeti olarak görüyor. Danıştay da Ayasofya'nın vakıf senedinde belirtildiği biçimde cami olarak kullanılmasını esas aldı. Benzer bir durum ise, Atatürk'ün İş Bankası hisselerini CHP'ye bırakmasında yaşanıyor. Hisselerin CHP'ye bırakılması, Atatürk'ün 5 Eylül 1938 tarihli vasiyetine dayanıyor. Ancak iktidar bu hisseleri vasiyete aykırı biçimde hazineye devretmek istiyor. Fatih'in vasiyetine sahip çıkılırken, Atatürk'ün vasiyeti gözardı ediliyor.

"VASİYET DEĞİŞMEZ"

CHP Ankara Milletvekili hukukçu Murat Emir, "Fatih Sultan Mehmet'in 500 yıl önceki vasiyeti dikkate alınırken, Atatürk'ün 1938'deki vasiyeti neden göz ardı ediliyor" dedi. Emir Sözcü'den Başak Kaya'ya şunları söyledi: "Ayasofya'yı ibadete açmak için hukuk yollarını zorladılar. Kararname ile karar alınabilirdi. Bu karar alınırken Fatih'in vasiyeti üzerinden hareket ediliyor. Bu karar bize Atatürk'ün vasiyeti için de bir örnek niteliğinde bulunuyor. 500 yıl önceki vasiyet üzerinden yargı kararı alınıyorsa, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün İş Bankası hisselerine ilişkin vasiyeti de değiştirilemez. Eğer vakıflarla ilgili bir düzenleme idari işlemlerle düzeltilmeyecek ise başka bir konu daha karşımıza çıkıyor. Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu, Atatürk Kültür Ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesinde toplandı. Bu işlemlerle de Atatürk'ün vasiyeti çiğnendi. Atatürk'ün özerk kurduğu bu kurumların kesinlikle eski haline dönüştürülmesi gerekir"

Baro Yasası yürürlüğe girdi

Avukat sayısı 5 binden fazla olan illerde en az 2 bin avukatla yeni bir baro kurulmasını düzenleyen Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılmasına İlişkin Kanun Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanuna göre İstanbul, Ankara ve İzmir’de birden fazla baro kurulabilecek. Kanuna göre, bu Ekim ayında baro Aralık ayında da Türkiye Barolar Birliği seçimleri yapılacaktır.

Yeni baro kurmak için gereken 2 bin şartına, baro levhasına kayıtlı olmasa da kamu avukatlarıyla KİT avukatları da dahil olacak. Avukatlar aynı ilde birden fazla baro varsa herhangi birine kayıt olabilecek. Dört kişilik kurucular kurulu, iki bin avukatın imzasını alarak kuruluş işlemlerini 6 ayda tamamlayacak. TBB, kuruluş işlemlerini yerine getirmek üzere kurucular kurulunu görevlendirecek. Kurucular kurulu, yeni baronun genel kurulunu toplayacak ve genel kurulda yeni baronun organları seçilecek.

Seçim sonucunun TBB’ye bildirilmesi üzerine baro, tüzel kişilik kazanacak. Aynı ilde yeni bir baronun kurulması halinde barolar tüzel kişilik kazanma tarihine göre o ilin adıyla numaralandırılacak. Buna göre mevcut barolar bir numaralı baro olacak.

TBB seçimleri Aralık 2020’de

Kuruluşu tamamlanan baronun ilk seçimli olağan genel kurulu, kuruluşu takip eden ve son rakamı çift olan yılın ekim ayının ilk haftası içinde baro başkanının daveti üzerine toplanacak. Böylece tüm baroların seçimleri aynı tarihte yapılacaktır. Avukat sayısının iki binin altına düşmesi halinde TBB, ilgili baroya yazılı bildirimde bulunacak ve 6 ay içinde kuruluş için gerekli olan asgari avukat sayısı sağlanamazsa o baro tasfiye edilecek. Her baro, TBB Genel Kurulunda, baro başkanı ile sabit 3 delege ve her 5 bin avukat için ilave 1 delegeyle temsil edilecek. Kuruluş tarihine bakılmaksızın tüm barolar için, baro organlarının seçimi 2 yılda bir ekim ayının ilk haftası içinde, TBB organlarının seçimi ise 4 yılda bir aralık ayı içinde yapılacaktır. Seçimler, sonu çift rakama tekabül eden yıllarda yapılacaktır. TBB Başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimleri ise Aralık 2020’de yapılacaktır. TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantısı, 10 yerine 25 baronun yönetim kurulunun yazılı talebiyle gerçekleştirilecek. Öte yandan CHP’li Engin Özkoç yasanın iptali için bugün anayasa mahkemesine başvuracaklarını açıkladı.

Ermenistan - Azerbaycan sınırında çatışma yeniden alevlendi

Flaş... Flaş...

ERMENİSTAN - AZERBAYCAN SINIRINDA ÇATIŞMA YENİDEN ALEVLENDİ

Ermenistan ordusu, sınırdaki Azerbaycan mevzilerine yeni bir saldırı girişiminde bulundu ve sivil yerleşim birimlerine ateş açtı. Daha önceki çatışmalarda Azerbaycan Ordusu 1'i tümgeneral 7 kayıp vermişti.

Azerbaycan Savunma Bakanlığından yapılan açıklamaya göre Ermeni güçler bu sabah Tovuz ilindeki Azerbaycan mevzilerine saldırdı. Ermenistan ordusu Tovuz'un Ağdam, Dondar Kuşçu ve Vahitli köylerini büyük çaplı silahlar ve havan toplarıyla ateşe tuttu. Açıklamada siviller arasında can kaybının olmadığı bildirildi.

Bölgede çatışmaların sürdüğü, durumun Azerbaycan Ordusu'nun kontrolünde olduğu kaydedildi.

Konuya ilişkin ek bilgilerin daha sonra verileceği aktarıldı.

12 TEMMUZ'DA SALDIRI GİRİŞİMİNDE BULUNULMUŞTU

Ermenistan ordusu, 12 Temmuz'da sınırın Tovuz bölgesinde Azerbaycan mevzilerine top atışları da dahil saldırı girişiminde bulunmuş, Azerbaycan Ordusu'nun karşılık vermesi üzerine kayıp vererek geri çekilmişti.

Çatışmada, Azerbaycan ordusundan biri üsteğmen dört asker hayatını kaybetmiş, 4 asker yaralanmıştı.

Sonraki günlerde de devam eden çatışmalarda, Azerbaycan Ordusu'ndan biri tümgeneral olmak üzere 7 asker şehit olmuştu.

Ali Ekber YILDIRIM

TARBİL projesini kimler engelledi?

Tarımda teknoloji kullanımı bugünlerde en çok konuşulan konulardan birisi... Akıllı tarım, modern tarım, hassas tarım, tarım 4.0, dijital tarım, sensörler, yüzey tarama cihazları, kameralar, robotlar, uydular, uzaktan algılama sistemleri ve benzeri kavramlar günlük yaşamımıza girdi. Bir yandan sağlıklı, güvenilir gıdaların üretimi için ilaç, gübre gibi kimyasalların azaltılması gündemde, bir yandan da artan nüfusun beslenmesi için verimliliğin artırılması tartışılıyor. Verimliliğin artırılması, tarımda sorunların hızlı çözümü için teknoloji kullanımı yaygınlaşıyor. Kırsalda nüfusun yaşlanması, emek gücünün zayıflaması, çalışacak işçi bulma sıkıntısı ve diğer birçok faktör teknoloji kullanımını zorunlu kılıyor.

Tarımda teknoloji kullanımı konusunda Türkiye, dünyada benzeri olmayan çok kapsamlı bir sistemi bundan yaklaşık 10 yıl önce gündemine aldı. “Dünyada eşi benzeri olmayan bir sistem” olarak tanıtılan, “Tarım Sektörü Entegre Yönetim Bilgi Sistemi”, AK Parti iktidarının tarımdaki önemli projelerinden birisiydi. Fakat yine AKP tarafından rafa kaldırıldı.

Ülke tarımının gelişmesini, kayıt sisteminin oluşmasını, teknoloji kullanımının yaygınlaşmasını, hem üretici hem tüketici yararına olan bu proje neden uygulanmadı? Kimler engelledi?

TARBİL nedir?

Tarım Sektörü Entegre Yönetim Bilgi Sistemi'nin tanıtımı 25 Şubat 2015'te Ankara'da 5 yıldızlı bir otelde yapıldı. Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker bu toplantıda Tarım Sektörü Entegre Yönetim Bilgi Sistemi'nin dünyada ilk kez Türkiye'de uygulanacağını ifade ettiler. Tarımın kurtuluş reçetesi olarak sunulan bu projeyi hatırlatalım.

Sistemin ana omurgasını Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemi (TARBİL) oluşturuyordu. TARBİL, ülke tarımının her alanda kayıt altına alındığı, verilerinin tutulduğu, raporlamalarının yapıldığı ve sonuçlarının gözlemlendiği entegre bir sistemdi.

Proje için; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Kalkınma Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Orman ve Su İşleri Bakanlığı,

Meteoroloji Genel Müdürlüğü ile İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü arasında 2011’de bir protokol imzalandı ve çalışmalar bu çerçevede yapılmıyordu.

Projenin önemli amaçlarından biri, tarım istatistikleri konusuna kalıcı bir çözüm getirebilmek için, dönemsel tahmin çalışmalarını bir yana bırakıp sürekli ve gerçek zamanlı veri toplayan, hizmet sunarken topladığı veriyi sürekli arttıran bir bilgi sisteminin kurulmasıydı. Bu altyapı büyük ölçüde kuruldu. Parasal bir sorun da yoktu. Hükmet, bakanlık, diğer kurumlar herkes sistemin işlemesi için destek verdi. Ancak, bu çalışmaların birilerini rahatsız ettiği ve devreye gizli bir elin girerek ülke tarımı için çok büyük yararlar sağlayacak projenin engellendiği iddiası güçleniyor.

Teknoloji ile üretim planlaması yapılacak

TARBİL, iki ana temel üzerine kurulmuştu. Birincisi, doğru, anlık veri üretimi ve kullanımı. Yılda iki kez tüm Türkiye’yi kapsayacak şekilde temin edilen uydu görüntüleri ile zirai-meteorolojik gözlem istasyonları kuruldu. Bu kapsamda çoğunluğu Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) alanında olmak üzere 400 istasyon faaliyete geçirildi. Ülke genelinde 1200 gözlem istasyonu kurulacaktı. Bu istasyonlardan anlık olarak veriler İstanbul Teknik Üniversitesi’ndeki merkeze ulaştırılmıyordu. Rüzgar hızı, nem, iklim koşulları, toprak sıcaklığı gibi 39 farklı parametrenin kaydedildiği bu istasyonlardan kameralar ile canlı görüntü alınarak veri temin ediliyordu.

Sistemin en önemli ve eşdeğerlerine göre en farklı özelliği bitkilerin gelişim evresine göre ihtiyacın belirlenebilmesiydi. Ülke genelinde 12 milyon noktanın her birinde saate iki defa 120’den fazla parametre hesaplanabiliyordu.

İkinci temel ayağı ise, mobil uygulamaları da içeren Tarım Bilgi Sistemi’ydi. Bu sistem ise, ülke genelinde tüm tarımsal aktivitelere ait bilgi, belge ve süreçlerin faaliyet türlerine göre gruplandırıldığı, takibinin sağlandığı, tüm kurumsal yetkilendirme ve denetleme süreçlerinin yapılabilirdiği, ilgili tüm süreçlere ait veri envanteri entegre bir şekilde takip edilebilmesini sağlayacaktı.

Özel hazırlanmış tabletler dağıtıldı

Bakanlık kullanıcıları il, ilçe ve parsel bazında kuraklık, verim, ekim alan dağılımı, bitki su tüketimi, ekolojik uygunluk gibi bölgesel kaynakların iyi yönetimi için gerekli teknik verilere TARBİL sayesinde ulaşılacaktı. Tarımsal Bilgi Sistemi kapsamında 42 veritabanı sisteme entegre edildi ve bu sistemler birbirleriyle iletişim halinde çalışabiliyordu.

Bakanlık bu kapsamda mobil uygulamalarla geliştirilmiş ve hem çiftçiler hem de bakanlık personeli için özel hazırlanmış tabletler dağıttı. Bu tabletler ile bakanlık

personelinin çalışacakları tarım parselini arazide kolayca bulabilmeleri, çiftçilere gübre ve ilaç reçetesi yazabilmeleri, danışmanlık vermeleri, destek için diğer bakanlık personeli ve çiftçiler ile anlık iletişim kurmaları hedefleniyordu. Ayrıca tarım alet ve ekipmanlarının, hayvan varlığının kayıt ve sayım işlemleri de tabletler ile yapılacak ve böylelikle dağıtılan tabletler ile 10 bin bakanlık personeliyle tarım envanteri oluşturulacaktı.

Proje çiftçiye ve tüketiciye ne sağlayacaktı?

Çiftçiler ise, parsellerinin ekim bilgilerini, reçetelerini, ekipmanlarını, hayvan varlıklarını, hasat bilgilerini tabletlerinden görebilecek. Destek başvurularını beyan ile sistem üzerinden yapabilecekti. Ayrıca anlık meteorolojik veriler ve risk değerlerine göre zirai erken uyarıları görerek tedbir almaları sağlanacaktı.

Tüketiciler satın aldığı ürün üzerindeki barkod sisteminden tarladan sofraya kadar geçen her aşamayı öğrenecek. Aldığı ürünün hangi bölgede, kim tarafından üretildiğini, kullanılan ilaç ve gübreleri öğrenebilecekti.

Özetle, o dönemde de yazdığımız gibi, Tarım Sektörü Entegre Yönetim Bilgi Sistemi ve bunun ana omurgasını oluşturan Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemi (TARBİL) projesi uygulansaydı tarım sektörüne çok büyük katkılar sağlayacaktı. Ülke tarımı, teknoloji destekli üretimle hem üreticiye, hem tüketiciye önemli avantajlar sağlayacaktı. Ülke tarımına yararlı bu projeyi kim ya da kimler engelledi?

Bugünlerde birçok konuda önemli açıklamalar yapan ve geçmişteki uygulamaları gündeme getiren dönemin Başbakanı ve bugünün Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu bu konuda da bildiklerini açıklayabilir mi?

Proje hedefleri

- Pulluk değen her toprağın kayıt altına alınması
- Tarımsal üretimin sistem dâhilinde gözlemlenebilir olması
- Verim ve rekoltenin önceden biliniyor olması
- Doğru yatırım ve doğru stratejilerin belirlenmesi
- Ülkesel politikaların geliştirilmesi
- Ürün ve üretimin kontrolü ve takibinin sağlanması
- Gıda güvenliği

Osman AROLAT

16 Temmuz 2020

Gıda üretiminde neler oluyor?

Gıda üretiminde gözlemlenen olumlu artış kendi kendimize yetmede önemli bir adım olacak. Tarımsal gıda sektörünün duayeni Mehmet Reis, COVID-19 sonrası gıda güvenliğinin öneminin bir kez daha ortaya çıktığını vurguluyor.

45 yıldır tarımsal gıda ürünleri alanında çalışan Mehmet Reis “COVID-19 sonrası gıda güvenliğinin önemi bir kez daha ortaya çıktı. Türkiye, birçok üründe kendine yeterliğini artırıyor. Bu çok önemli” değerlendirmesini yapıyor.

2020 ürün rekolteleri konusunda Reis şu bilgileri veriyor:

- Buğdayda yaşanan soğuk ve don az miktarda kayba yol açtı. Buna rağmen %5-6 artış var. Rekolte 20.2 milyon ton civarında olacak.
- Kuru fasulye ekim alanları atıl arazilerin tarıma kazandırılması ve hibe tohum verilmesiyle arttı. Ağustos hasatında %10'luk bir artışla 250 bin tonu aşan üretim artışı bekleniyor. Kendi kendine yeterliliğe ulaşmada yine de bir açık var.
- Nohutta geçen yıl 630 bin ton üretim sağlandı, bu yıl da aynı miktarda üretim bekleniyor. Son üç yılda kendi kendine yeterlilik sağlandı. 2019'da 127 ton ihracat yapıldı.
- 2019'da 1.1 milyon dekar alanda 980 bin ton çeltik üretildi. Bu yıl, geçen yıla eşdeğer alanda ekim yapıldı. 980 bin ton çeltik, 600 bin ton pirinç üretimi anlamına geliyor.
- TMO natürel kabuklu kırmızı mercimek fiyatını %40 artışla 3.5 lira, yeşil mercimek alış fiyatını da kilo başına 3.2 lira olarak açıkladı. Kırmızı mercimekte bu yıl %13 artışla 350 bin ton üretim bekleniyor.

Reis, Tarım Orman Bakanlığı'nın Hazine arazilerini çiftçilere bedelsiz vermesi ve hibe tohum katkısı gibi kamu girişimlerinin birçok üründe yeterliğimizi artırdığını gözlüyor.

16.07.2020

Tarımda teknoloji kullanarak, gıda verimliliğini artırarak, israfı en aza indirerek “gıda güvenliğini sağlamış bir ülke olabileceğimiz inancında.

Yine de tarımda işgücü temini ve finansman sağlamak gibi asal sorunlar var, bunları da göz ardı etmemek gerek. DÜNYA'nın kıdemli tarım yazarı Ali Ekber Yıldırım'ı ve “Tarım Dünyası”nı yakından izlemenizi öneriyorum.

BUGÜNÜN NOTU:

ABD Başkan adayı J. Biden'ın seçim programı Trump'ın ortadan kaldırdıklarını "iade etmeyi" öngörüyor, bu ABD Başkanlık Seçimlerinde ilk kez yaşanan bir çıkış oldu.

Alaattin AKTAŞ

16 Temmuz 2020

Birileri şu 4 milyon artışı izah etsin!

- ***Çalışma çağındaki nüfus son bir yılda 1.1 milyon arttı.***
- ***Bu 1.1 milyon kişinin teorik olarak hiçbiri işgücü piyasasına girmede.***
- ***Daha önce çalışmakta olan 3 milyon kişi de ağırlıkla iş olanağını yitirdiği için işgücü piyasasından çıktı.***
- ***Ve işgücüne dahil olmayanlar bir yılda 4.1 milyon kişi artmış oldu.***
- ***4.1 milyonun sayısal izahı bu, ekonomik izahı bekleniyor.***

Türkiye'de işsizlikle ilgili olarak özetle hep şu söylenir:

"Yılda bir milyon kişiye iş yaratmalıyız ki işsizlik artmasın."

Kurumsal olmayan 15 yaş üstü nüfus yılda üç aşağı beş yukarı bir milyon kişi artış gösterir. Yani her yıl nüfusumuza iş isteyen bir milyon kişi daha katılır. Türkiye ekonomisi de yılda bir milyon dolayında kişiye iş sahası açabilirse işsiz sayımız sabit kalacak demektir.

Bu hesap, çalışma çağına gelen nüfusun iş isteyeceği varsayımına dayanıyor tabii ki. Normali de budur zaten; çalışma çağına gelen bir milyon kişi doğal olarak iş arayacak, yani işgücüne katılmak isteyecektir.

Ama ya tersi olursa!

Ama ya bu yıl olduğu gibi insanlar çalışmaktan adeta köşe bucak kaçıyor gibi bir durum ortaya çıkarsa!

Bunu nasıl izah edeceğiz ya da izah edebilecek miyiz?

Vatandaş çalışmak istemiyor mu?

Daha önce de kaç kez yazdık. Ama bıkmadan, usanmadan yazmaya devam edeceğiz. TÜİK'in resmi verilerini aktararak soralım...

Bakın nisan ayı itibarıyla son bir yılda çalışma çağına giren 15 yaş üstü kurumsal olmayan nüfus 1.1 milyon kişi artmış. İşgücünün de 1.1 milyonla uyumlu bir artış göstermesi beklenir. Bu 1.1 milyon kişinin bir kısmı iş bulur istihdama kaydedilir, iş bulamayan işsizler arasına katılır. Ama işgücü normalde 1.1 milyon dolayında artar.

Ama bakıyorsunuz, işgücünde artış bir yana son bir yılda tam 3 milyon kişi azalma olmuş.

İşgücündeki bu 3 milyonluk azalmanın 2.6 milyon kadarı istihdamdaki düşüşten, yaklaşık 400 bini de işsiz sayısındaki gerilemeden kaynaklanmış.

İşgücü istatistikleri de bir çeşit bilanço sayılır; dengelenmesi gerekir. Yani soru şu; nüfus artarken işgücü düştüğüne göre buna yol açan hareket hangi kalemde?

Yanıt basit; işgücüne dahil olmayanlardaki artışta...

İnsanlar çok çeşitli nedenlerle işgücüne dahil olmak istemeyebilir ama bunun makul düzeyde olması gerekir. Örneğin geçen yıl nisanda bir önceki yıla göre nüfus 742 bin artarken, bu kişilerin 436 bini işgücüne katılmamış.

2015-2019 döneminde de nüfus her yıl ortalama 893 bin kişi artarken bu kişilerin 168 bini işgücüne katılmak istememiş. Bu da gayet normal.

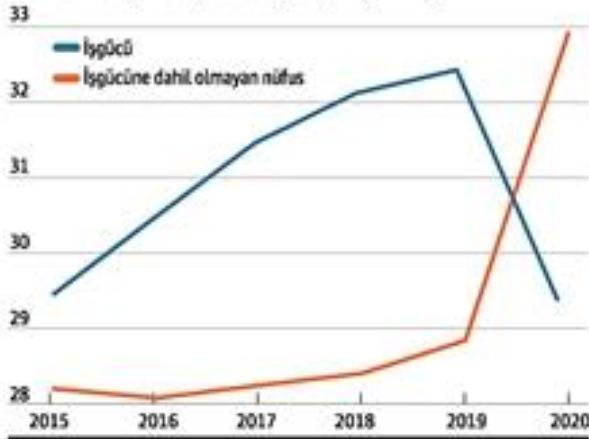
Bu yıla geliyoruz; nisan itibarıyla nüfus bir yılda 1.1 milyon artmış, işgücüne dahil olmayanların sayısında ise, sıkı durun, tam 4.1 milyon artış olmuş.

İşgücü İstatistikleri Özeti

(Nisan ayları itibarıyla-bin kişi)

	15 yaş üstü kurumsal olmayan nüfus		
		İşgücü	İşgücüne dahil olmayan nüfus
Önceki yıla göre fark			
2015	884	686	198
2016	879	1.003	-123
2017	1.151	982	168
2018	810	651	159
2019	742	306	436
2020	1.059	-3.013	4.072
Nisan itibarıyla mart ayına göre fark			
2015	70	437	-367
2016	65	446	-381
2017	75	313	-239
2018	55	386	-331
2019	84	62	22
2020	104	-716	820

Bu grafik çok şey söylüyor İşgücü ve işgücüne dahil olmayanlar (Nisan ayları, milyon kişi)

İzah edilebilir mi, edilebilirse nasıl?

Nüfusun 1.1 milyon arttığı bir dönemde işgücüne dahil olmayanların 4.1 milyon artmasını nasıl izah edeceğiz?

Nüfus 1.1 milyon artmış, bu insanların hiçbiri işgücüne katılmadığı gibi daha önce işgücünde olan 3 milyon da "Ben artık çalışmak istemiyorum" demiş! Sayıların söylediği bu!

Bunu korona ile, insanların korona yüzünden işgücü piyasasından çıkması ya da iş aramaktan vazgeçmesi ile izah etmek mümkün mü?

4 milyonun detayı

İşgücüne dahil olmayanların ağırlıkla iş bulma umudunu yitirenler yüzünden arttığı düşünülür. Ama gerçek pek de öyle görünmüyor.

TÜİK'in açıkladığı işgücüne dahil olmama nedenleri arasında dikkat çekici kalemler var. Son bir yılda iş bulma umudu olmadığı için iş aramayanların sayısı 757 bin kişi artmış. Ancak daha yüksek artış gösteren kalemler söz konusu. Örneğin iş aramayıp çalışmaya hazır kişileri gösteren "diğer" kalemi. Bu durumda olanların sayısı bir yılda 1.4 milyon artmış.

Ayrıca ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenlerle iş aramayanların sayısında bir yılda 1.2 milyon artış olmuş.

Çalışamaz halde olanların sayısındaki yıllık artış 962 bini bulmuş.

Bu sayılar daha önce de bu yılkinе yakın düzeyde artmış olsaydı normaldi de bu yılki artışlarda büyük bir hızlanma var.

İşgücüne dahil olmayanların sayısındaki anormal artış yalnızca nisana özgü değil. Bu tuhaflık geçen yıl sonunda başladı ve her ay daha da belirginleşerek devam ediyor. Kamuoyu da bu durum için bir izahat bekliyor.

İşgücüne dahil olmama nedeni ve dönemsel farklar (Nisan ayları itibarıyla-bin kişi)

	Düzeу	Yıllık fark	
	2020	2020	2019
TOPLAM	32.932	4.072	436
İş aramayıp çalışmaya hazır	4.460	2.175	247
İş bulma umudu olmayan	1.310	757	15
Diğer(*)	3.150	1.418	232
Mevsimlik çalışan	123	21	- 42
Ev işleriyle meşgul	10.597	- 460	81
Eğitim/öğretim	4.773	126	- 196
Emekli	4.992	88	490
Çalışamaz halde	4.901	962	- 205
Diğer	3.085	1.158	62

(*) Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahipliği, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp işbaşı yapmaya hazır olanlar.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Kılıçdaroğlu FETÖ'yü akılıyor

16 Temmuz 2020

Demokrasi tarihimiz aynı zamanda darbeler tarihi.
Talat Aydemir olayını ayrı tutarsak hep darbeciler kazandı.
Menderes canıyla ödedi. Demirel iki kez şapkasını alıp gitmek zorunda kaldı. Erbakan istifa etti.

Darbe çok da darbeye direnen lider olmadı.

Ta ki 15 Temmuz'a kadar.
Erdoğan, darbeye karşı direnen ilk cumhurbaşkanı oldu.

Darbelerle mücadele tarihinde ders olarak okutulacak bir mücadele verdi.
Erdoğan aynı zamanda halkı ile birlikte mücadele verip darbecileri başarısızlığa uğratan ilk cumhurbaşkanı oldu.

Şimdi 15 Temmuz'da FETÖ darbesini püskürten bir lidere çıkıp FETÖ'nün siyasi ayağı demek doğru olmuyor.

O zaman Menderes de 27 Mayıs'ın siyasi ayağı mıydı?

Demirel de 12 Mart ve 12 Eylül'ün siyasi ayağını mı oluşturuyordu?

Şimdi Erbakan'a "28 Şubat'ın siyasi ayağı" mı diyeceğiz. Bu yaklaşım darbecileri temize çıkarırken darbenin mağdurlarını kirletmeye çalışmaktan başka bir anlam taşımıyor.

Darbeyi önleyen Erdoğan'a FETÖ'nün siyasi ayağı demek,

15 Temmuz'u kontrollü darbe ilan etmek, elinde 15 Temmuz'un kanı olan FETÖ'yü aklamaktan başka bir anlamı olmaz.

Kılıçdaroğlu, darbeyi önleyen Erdoğan'ı suçlarken FETÖ'yü akılıyor.

FETÖ'CÜLER ABD GENELKURMAY BAŞKANI'NA ULAŞMAK İSTEMİŞLER

BİZDE arkasında ABD'nin parmağı olmayan darbe yok. 15 Temmuz'da ise sadece parmağı yok, kolunun tamamı var. Darbenin lideri ABD'deydi. Darbe ABD'den planlandı. Adil Öksüz son 48 saatte Pensilvanya'ya gidip, son talimatları alıp döndü. Bunlar biliniyor. Bir de bilinmeyenler var.

Darbecilerin o gece ısrarla ulaşmak istedikleri yerlerden biri de Pentagon oluyor. Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar derdest edilip Akıncı üssüne nakledildikten sonra Genelkurmay Özel Kalem'den ABD Genelkurmay Başkanı Dunford'un makamı aranıyor. Dunford'un ekibi telefonu açınca darbeciler "Rejime el koyuyoruz" mesajını veriyorlar. Darbeciler ilerleyen saatlerde tekrar arıyorlar. Bu kez ısrarla Dunford'la görüşmek istediklerini belirtiyorlar. Karargâh not alıyor ama Dunford'u bağlamıyor. FETÖ'cüler "Sabah NATO'ya bağlı TSK mensuplarını ihraç edilecekleri bilgisini aldık. Sabaha kadar beklesek çok geç olabilirdi. Sizi uyaramadık ve istişare etme imkânımız olmadı. Elimiz çabuk tutmak zorundaydık. Biz de rejime el koyduk. Desteğinizi bekliyoruz" diyorlar.

15 Temmuz'u bulunduğu Afganistan'dan adım adım takip eden Dunford o gece darbecilerin telefonuna çıkmıyor. Ama 15 Temmuz'dan sonra karşılaştıklarında Hulusi Akar'a "Telefonlarına çıkmadım. Ama takip ettim. Seni çok merak ettim" diyor. Tabii inanırsanız.

DARBİYİ ÖNE ÇEKTİREN İKİ NEDEN

FETÖ'cüler darbeyi gece 03.00'te yapmayı planlıyorlar. Gece 03.00'te Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlar ile Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları evlerinden nasıl alınacak, onları çalışmışlar. Ama akşam 20.23'te harekete geçiyorlar. Darbenin öne çekilmesinde iki gelişme üzerinde duruluyor.

BİNBAŞI O.K.'NİN MİT'E GİTMESİ

Saat 16.20'de MİT Müsteşarı Hakan Fidan, devletin şifreli hattın haberleştiği siyah telefondan Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Yaşar Güler'i arıyor. "Kara Havacılık'tan bir ihbar var. Müsteşar yardımcısını size gönderiyorum" diyor. Yaşar Güler, hemen soluğu Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın yanında alıyor.

Kara Havacılık Komutanlığı'nda görevli pilot binbaşı O.K.'nin MİT'e giderek yaptığı ihbardan söz ediyorum. İşin ciddiyetini fark eden Hulusi Akar, MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ı arıyor. Fidan, "İş ciddi görünüyor. Müsteşar yardımcısını size gönderdim" diyor. Ama az sonra o da Genelkurmay'a gitmek üzere yola çıkıyor.

MİT Müsteşar Yardımcısı'nın gelip gitmesi ardından MİT Müsteşarı'nın karargâha gelmesi FETÖ'cülerde "Darbe dışarı sızdı mı?" kaygısına yol açıyor.

İLHAN TALU'DAN İSTENEN BİLGİ

Saat 18.00'de Genelkurmay Başkanlığı'na giriş yapan MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'la bir araya geliyor. Fidan, "Kara Havacılık Komutanlığı'nda görevli olduğunu söyleyen bir adam geldi. 'Beni sabah çağırdılar.

Bu akşam bir faaliyet var, Hakan Fidan'ı alacağız' dediler diyor" diye anlatıyor. Bunun üzerine Hulusi Akar, Genelkurmay Personel Başkanı İlhan Talu'yu çağırıyor. Binbaşının ve temas ettiği bir albay ile yarbayın araştırılmasını istiyor. İlhan Talu'nun ise bu talimatı araştırılması için darbecilerin beyni olan Mehmet Partigöç'e ilettiği söyleniyor. Böylece FETÖ'cüler ikinci kez "Darbe dışarı sızdı" paniği yaşıyor ve darbenin saatini öne çekiyorlar.

BİR NEDEN DAHA VAR

Binbaşı O.K. darbe ihbarında bulunmuyor ama söyledikleri doğru çıkıyor. Bunun üzerine Genelkurmay Başkanı Akar, Ankara'da hava trafiğinin durdurulması talimatını veriyor. Ancak MİT Müsteşarı Fidan'ın "Bu olay daha büyük bir olayın parçası da olabilir" demesi üzerine Hulusi Akar, harekât merkezine TSK'ya ait havada ne kadar uzak ve helikopter varsa indirilmesi, uçuşu olanların da iptal edilmesi talimatını geçiyor.

Bu da darbecilerin gece planladıkları darbeyi öne çekmelerinin bir nedeni oluyor.

İyi ki de öne çekmişler. Yoksa gece yarısı olsa herkesi uykuda teslim alabilirlerdi.

HER ŞEY GÜZEL OLACAK

İstanbul seçimlerine Berkay isimli gencin, "Her şey çok güzel olacak" sözü damgasını vurdu. Herhangi bir imada bulunmak gibi bir düşüncem yok. Ama 15 Temmuz gecesi Mehmet Dişli'nin "Başıma geç, Kenan Evren ol" teklifine sert tepki gösteren Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar darbeciler tarafından derdest edilmişti. Hulusi Akar orada da darbecilere yaptıklarının yanlış olduğunu ve başarısız olacaklarını söylüyor. Bunun üzerine Ömer Faruk Harmancı darbe bildirisini uzatıp "Bunu okuyun, imzalayın. Her şey güzel olacak" diyor. Akar imza atmıyor ve "Kendinizi ne zannediyorsunuz, siz kimsiniz, başınız kim, kığınız kim. Yeterince batağa saplandınız, hiç olmazsa bir erkeklik gösterip burada kesin" diye tepki gösteriyor. Tabi işin sonunda her şey güzel oluyor ama darbeciler açısından değil.

Vakıf üniversitesi mi özel üniversite mi?

Esfender KORKMAZ

16 Temmuz 2020

Özel Yüksek Okullar, 1962 yılından itibaren açılmaya başlandı. Bu yüksek okullar iş hanlarında, apartman katlarında eğitim yaptılar. 1970 başında Danıştay, İzmir Ege Özel Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulunun inşaat mühendisliği bölümünü bitiren sekiz kişiye inşaat mühendisliği diploması verilmesi yolundaki işlemin iptali istemiyle dava açıldı. Danıştay'da bu davayı ciddi görerek Anayasa Mahkemesine gönderdi. Anayasa Mahkemesi de aynı yıl özel yüksek okulları düzenleyen yasayı iptal etti.

Paralı üniversite, kılıf değiştirilerek Doğramacı'nın Cunta'yı etkilemesi yoluyla 1982 Anayasasına sokuldu. Anayasanın 130 maddesinin ikinci fıkrası "**... Kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, devletin gözetim ve denetimine tabi yüksek öğretim kurumları kurulabilir.**" şeklindedir.

Aslında vakıflar kazanç amacı olmayan kuruluşlardır. Ne var ki Türkiye'de vakıflar özel kazancın bir kılıfı olarak kullanılıyor. Söz gelimi Ankara'da üniversite kuran bir vakfın köşkü var. Ancak köşkte geçmişte vakfı kuran kişi oturuyordu. Birçok vakfın işletmesi var. Vakfı kuranlarda bu işletmelere ortak ve kardan pay alıyorlar.

2006 yılında basında şu haber çıktı: İstanbul Bilgi Üniversitesinin yarısı Laurep adlı bir Amerikan şirketine satıldı. Kar amacı olmayan ve sahibi vakıf olan bir üniversite nasıl satılır?

Anayasada kar amacı olmayan vakıf dediğine göre, üniversite kuracak olan vakfın Koç veya Sabancı vakfı gibi, maddi imkanı olan kurulu bir vakıf olması gerekir. Ne var ki Türkiye de önce bir kısım insanlar bir araya geliyor ve bir vakıf kuruyorlar. Sonra kişisel ilişkilerle veya siyasi ilişkilerle üniversite kuruluyor. Daha sonra devlet tarafından bazı vakıflara arazi tahsis ediliyor. Geçmişte bütçeden de para ödendi. Devlet bedava arazi veriyor ve bütçesine katkı yapıyor fakat eğitim yine paralı oluyor. Burada halkın vergileri yersiz kullanılmış oluyor ve devlet yoluyla bazı vakıflara haksız zenginleşme yaratılıyor.

Aslında zenginleşen vakıf üniversitelerinin imkanları da, vakfı kuranların inşaat şirketleri başka şirketler yoluyla kişilere aktarılıyor.

Vakıfların ve vakıf üniversitelerinin haline bakarsak; Hani deveye "boynun neden eğri " diye sormuşlar... Deve de "nerem doğru ki" diye cevap vermişe benzetebiliriz.

Vakıf üniversitelerinin ticari amaca dönüşmesine hükümetler izin verdi. Meclis'te aynı zamanda çoğunluğa sahip siyasi iktidara mensup hükümet tasarılarına hayır demiyor.

Kapatılması tartışma yaratan İstanbul Şehir Üniversitesi güncel bir örnektir. İstanbul Şehir Üniversitesini kuran Bilim Sanat Vakfı, 1986 yılında kuruldu. Kar amacı yoktur. Üniversite Ekim 2010 tarihinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Başbakan Erdoğan'ın katıldığı bir törenle açıldı. Üniversiteye aynı yıl, Kartal'da bulunan, TEKEL'e ait 297 bin metrekarelik arazinin kullanım hakkı verildi.

İbrahim Kahveci

Bizim hikayemizi kim yazacak?

Ülkeler hep aynı kaderi mi paylaşır? Kimi ülkelerin kaderini değiştiren hikayeler vardır; kimilerini de bitiren.

Kaderini bitiren ülkeler kimler?

Eski dönem hesabı ile 1970 yılında Türkiye'nin toplam geliri 18,1 milyar dolarken, Arjantin 21,1 milyar dolar ile önümüzdeydi.

Oysa bugün Türkiye Arjantin'den yüzde 60 daha büyük bir ekonomiye ulaştı.

Ama bu iyi örneğin yanında kötü örnekler de var: Mesela o yıl (1970) bizim 2 kat büyük olduğumuz Güney Kore (8,8 milyar \$) ise, bugün bizim iki katımızdan daha büyük bir ekonomiye sahip oldu.

Bundan 50 yıl önce bizim 4,5 kat büyük olduğumuz İrlanda ise bugün bizim yarımıza gelmiş durumda. Ya da şöyle izah edelim:

İrlanda gibi bir büyüme oranı yakalamış olsaydık bugün GSYH'mız 744 milyar dolar değil 1 trilyon 742 milyar dolar olacaktı.

Türkiye'nin büyüme serisine baktığımızda 10 yıllar itibari ile şu tabloyu görüyoruz:

1960-70 arasında %69
1970-80 arasında %49
1980-90 arasında %66
1990-2000 arasında %43
2000-2010 arasında %48
2008-2019 arasında ise %68 büyüme oranlarımız yaşanmış.

Lakin özellikle 1990 sonrası çok önemlidir.

Çünkü 1980-90 arası aynı zamanda demografik yapının hızlı değiştiği; çok hızlı büyüme için müthiş bir altyapı yatırımının hazırlandığı dönemdir.

Mesela lise ve dengi okullaşma oranı 70'lerde yüzde 20,1 seviyesinden 1990'da yüzde 36,6'ya çıkıyor. Yüksek öğrenim oranı da yüzde 5,7'den yüzde 14,5'e yükseliyor.

1980 yılında kent nüfusunun oranı yüzde 35,9 seviyesinden sadece 10 yıl sonra yüzde 51,3'e yükseliyor. Bu oranın önemini şu şekilde verelim: Kent nüfus oranı 1980-90 arasında 35,9'dan 51,3'e çıkarken, 1990-2000 arasında sadece 57,0'e yükseliyor.

Artan eğitim ve şehirleşme oranı ile beraber toplumun yapısında da değişimler başlıyor.

-Nüfus artış hızı yavaşlıyor

-Çalışabilir çağıdaki 15-65 arası nüfus oranı hızla artıyor.

1980-90 arasında Devlet yüzde 10 gibi düşük bir oranda vergi alırken, kamu yatırım oranı ise yüzde 25'lere ulaşıyor. Oysa şimdi devlet yüzde 25 civarı vergi toplarken, kamu yatırım oranı yüzde 8'lere düşmüş durumda.

Hızlı nüfus artışının çoktan yavaşladığı, hatta nüfusun durağanlaştığı bir dönemde kamu yatırım oranı da hızla düşüyor.

Kentleşmenin getirdiği altyapı sorunları yerine nüfusun sabitleştiği bir döneme çoktan geçtik bile.

Ama olmuyor.

Bir türlü beklenen veya olması gereken ekonomik kalkınmanın hikayesi ülkemizde yazılamıyor.

Ara dönemlerdeki bazı başarılar ile dünya sıralamasında 16. sıraya çıkıyoruz; sonra hemen 19 - 20. sıralara geriliyoruz.

Hatta kâğıt üzerindeki son GSYH revizyonumuz olmasaydı ilk 20 içinde de olmayacaktık.

Acaba neden büyük Türkiye değişimini yapamıyoruz? Neden ekonomik kalkınmada sınıf geçemiyoruz?

Oysa bizde un, yağ, şeker var. İş sadece helva yapmakta. Neden bu helva yapılamıyor?

Türkiye’de yeni bir ekonomi programına ihtiyaç var: Bu programın sloganı ise: “ÇALIŞMAYA VARMISINIZ” olmalıdır.

Çalışmak ama çalıştıkça kazanmak ve daha çok çalışıp daha çok kazanmak. Bunun için vergi sistemimiz çalışmayı teşvik edecek şekilde çok büyük bir değişime muhtaçtır. Şu anda çalışanı yolan bir vergi sistemi içindeyiz.

2004 yılından 2017 yılına (kriz öncesi olduğu için 2017) beyaz eşya üretimimiz 11,6 milyon adetten 28,2 milyon adete yükselmiş.

Ama tüketim sadece yüzde 83,4 artabilmiş. 2019 yılına göre ise tüketim artışı yüzde 43,1’de kalıyor.

2004 yılına göre 2017 yılında otomobil tüketimi de yüzde 60,2 artabilmiş. 2019 yılında ise otomobil tüketimi 2004’e göre yüzde 14,2 daha az.

Acaba bu ülkeye 650 milyar dolar yabancı sermaye gelirken neden bu kadar zayıflamış bir ekonomi ortaya çıktı? Neden bir büyük değişim yaşayamadık?

Varlıklarımızı bile sattık ama yine olmadı.

Türkiye artık yaşlanıyor. Kadın başına doğum sayımız 2,10 sınırının bile altına düştü 1,88 oldu.

Vaktimiz yok.

Yaşlı ve fakir bir ülke olacağız. Hem de aşırı borçlu...

Kurumlar ve kuralları çalıştırmayıp, liyakat ve adaleti de bitirince bizi bekleyen tehlike sadece karanlık değil; zifiri karanlıktır.

Türkiye ne zaman bu helvayı yapacak? Ne zaman büyük değişimi ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak?

Bunu kim yapacak?

Derdimiz ve hesabımız bugüne değil geleceği kurtaracak Türkiye hikayesine odaklanmalıdır.